

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 213/2017
25.10.2017. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Љубице Милутиновић, председника већа, Биљане Драгојевић и Слађане Накић Момировић, чланова већа, у парници тужиле, сада пок. АА из ..., чији је правни следбеник ББ из ..., а пуномоћник Момир Лазовић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, ради утврђења, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2852/16 од 08.06.2016. године, у седници одржаној 25.10.2017. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужене, изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2852/16 од 08.06.2016. године.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев правног следбеника тужиле за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 681/15 од 27.01.2016. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев па је утврђено да је ништав уговор о поклону 10.536 акција ВВ у ..., закључен између сада пок. ГГ као поклонодавца и ФНР Југославије као поклонопримца, оверен пред Среским народним судом у Лесковцу дана 05.04.1946. године под Ов. бр. ... . Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 139.500,00 динара са законском затезном каматом почев од 27.01.2016. године до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 2852/16 од 08.06.2016. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиле за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену, ревизију је благовремено изјавила тужена због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Правни следбеник тужиље је изјавио одговор на ревизију.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу одредбе члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11... 55/14), Врховни касациони суд је нашао да ревизија тужене није основана.

У спроведеном поступку нема битних повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. Нису основани наводи ревизије о учињеној битној повреди одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 386. и 355. став 4. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, отац тужиље сада пок. ДД је пре Другог светског рата био индустријалац у ..., а тужиљин деда по мајци ГГ власник 21.656 акција ВВ. По ослобођењу ... тужиљин отац је ухапшен и осуђен пресудом Суда за суђење злочина и престапа против српске националне части већа у Лесковцу број 14/45 од 22.06.1945. године. Том пресудом одузета му је сва имовина и изречена казна затвора у трајању од 10 година. Након тога, тужиља је са својом мајком, супругом ДД, отишла да живи у кући свог деде ГГ. Почетком 1946. године припадници Озне дошли су у кућу ГГ и уз претње њему и његовој породици тражили део власништва над ВВ, након чега је донето решење Окружног народног суда у Лесковцу Р 190/46 од 09.03.1946. године којим су наведене акције формално стављене под секвестар – принудну управу државе до окончања кривичног поступка против ГГ. По доношењу решења о секвестрацији и фактичког одузимања имовине ВВ, правни претходник тужиље ГГ закључио је у својству поклонодавца уговор о поклону 10.536 акција ВВ са ФНР Југославијом као поклонопримцем, оверен пред Среским народним судом у Лесковцу дана 05.04.1946. године под Ов.бр. ... . Пресудом Окружног суда за Град Београд К. бр. 96/47 од 21.02.1947. године ГГ оглашен је кривим што је као председник Управног одбора ВВ у ... ставио непријатељу на располагање индустријско предузеће које је било у власништву ВВ и у њему за време рата производио предмете који јачају економску снагу и ратни потенцијал непријатеља, чиме је учинио кривично дело из члана 10. Закона о кривичним делима против Народне државе због чега је осуђен на конфискацију свих имовинских права у истој ВВ. Том пресудом конфискована је целокупна покретна и непокретна имовина наведене ВВ укључујући и фабрику „ЂЂ“ као и све остале непокретности у ... и ...

Решењем Вишег суда у Београду Рех. бр. 581/14 од 06.02.2015. године утврђено је да је по предлогу предлагача ББ усвојен захтев за рехабилитацију ГГ рођеног ... године у ... и утврђено да је ништава пресуда Окружног суда за Град Београд К. бр. 96/47 од 21.02.1947. године у делу који се односи на сада пок. ГГ те су у том делу ништаве све правне последице те пресуде.

Решењем Вишег суда у Београду Рех. бр. 195/10 од 28.06.2012. године усвојен је захтев за рехабилитацију предлагача ББ и утврђено да је сада пок. ДД рођен ... године у ... (преминуо дана ... године у ...), био жртва прогона и насиља из идеолошких и политичких разлога те је утврђено да је пресуда Суда за суђење злочина и престапа против српске националне части-већа у Лесковцу број 14/45

од 22.06.1945. године ништава од тренутка доношења и да су ништаве све њене правне последице, а да се рехабилитовано лице ДД сматра неосуђиваним. Сада пок. ГГ није био ухапшен од стране партизана али му је одузета сва имовина, осим једне куће у којој су, након хапшења ДД, живели његова супруга и тада малолетна деца. Сада пок. ГГ је био ислеђиван од стране припадника ОЗНЕ у време док се његов зет ДД налазио у притвору. Годину дана након извршеног прогона против сада пок. ГГ вођен је кривични поступак у којем му је стављена на терет привредна колаборација са непријатељем и за то дело је осуђен.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, правилно су нижестепени судови применили материјално право када су усвојили тужбени захтев.

По оцени Врховног касационог суда, правилно је правно схватање изражено у нижестепеним пресудама да је оспорени уговор о поклону ништав јер код поклонодавца није постојала воља да се тај поклон учини. Уговор о поклону закључен је тако што је од стране представника државе вршен притисак на поклонодавца да оспоравани уговор закључи што је довело до тога да, услед страха који су притисци и претње произвели, уз потпуно одсуство воље, поклонодавац закључи уговор о поклону акција које су му већ биле одузете јер су стављене под секвестар.

Како уговор о поклону није регулисан нормама позитивног законодавства, на њега се примењују правна правила из параграфа 561 до 568 и 937 Српског грађанског законика, на основу члана 4. Закона о неважности правних прописа донетих пре 06. априла 1941. године и за време непријатељске окупације („Службени гласник ФНРЈ“ бр.86/46, 105/46...). Код уговора о поклону поклонодавац даје или обећава поклонопримцу добровољно неку имовинску вредност а поклонопримац то прима или прихвата. Између поклонодавца и поклонопримца постоји сагласност о предмету поклона и воља да се он учини, односно прими. Мотив (побуда) да се поклон учини улази у сам основ овог уговора.

Супротно наводима ревизије, принуда под којом је наведени уговор о поклону закључен превазилази значај разлога за поништај уговора о бестеретном давању због мана воље (превара, заблуда, принуда), већ улази у поље недостатка воље за закључење уговора (*animus donandi*) и одузима основ таквом уговору. Уговор који нема основ или је он недопуштен не производи правно дејство и ништав је сагласно одредбама члана 52. у вези члана 51. ст. 1. и 2. Закона о облигационим односима (ЗОО). Воља и намера поклонодавца да закључи уговор о поклону као мотив (побуда) добродиног давања има и значај основа за закључење тог уговора без накнаде. Та воља мора бити стварно постојећа и слободно изражена, што овде није био случај. Непостојећи или недозвољени основ и побуда код бестеретног уговора узрокују његову непуноважност. Такав недостатак битних елемената уговора без накнаде представља законске разлоге за његову ништавост у смислу члана 103. ЗОО.

Како је оспорени уговор о поклону учињен у условима постојања притиска и принуде у корист органа државе чији је следбеник тужена, а право на истицање

ништавости се не гаси, правилно су нижестепени судови, на захтев наследника поклонодавца као заинтересованог лица, побијаним пресудама (декларативно) утврдили ништавост уговора, ради отклањања њених штетних последица (чл. 109. и 110. ЗОО).

С тим у вези нису основани наводи ревизије којима се указује да су у конкретном случају постојали разлози рушљивости уговора, те да је протекао рок да се тражи поништај рушљивог уговора из члана 117. у вези члана 111. и члана 112. став 1. ЗОО, а који наводи су били предмет правилне оцене од стране другостепеног суда.

Суд је имао у виду и остале наводе ревизије али је нашао да не утичу на доношење другачије одлуке у овој правној ствари.

На основу изложеног, применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Правном следбенику тужиље не припада накнада трошкова за састав одговора на ревизију јер они, у смислу члана 154. ЗПП, нису били нужни у ревизијском поступку.

**Председник већа – судија
Љубица Милутиновић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић